

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології і соціології
Кафедра міжнародних відносин

Силабус курсу
Політичні доктрини XX-XXI століття

Обсяг	кредитів – 3, годин – 90
Семестр, рік навчання	4-й рік, 8-й семестр
Дні, час, місце	Французький б-р, 24/26, за розкладом
Викладач (-і)	Майстренко Юлія Іванівна, к. політ. н., доц. кафедри міжнародних відносин
Контактний телефон	-
E-mail	artuh.ulya1@gmail.com
Робоче місце	Кафедра міжнародних відносин, к. 32, Французький б-р, 24/26
Консультації	Очні консультації: Французький б-р, 24/26, к. 32, щотижнево за розкладом.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через вказаний E-mail та очні зустрічі на консультаціях.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни

Політичні доктрини XX-XXI століття.

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити – Теорія міжнародних відносин

Постреквізити - Відсутні

Мета курсу - ознайомити здобувачів з найвпливовішими ідейно-політичними течіями, ідеологіями та доктринами XX-XXI століття

Завдання дисципліни: сформувати у здобувачів знання про сутність політичної ідеології, основні доктрини і парадигми; сприяти ретельному вивченню здобувачами витоків та сучасного стану політичних ідеологій; сформувати у здобувачів вміння науково оцінювати політичні ідеології.

Очікувані результати - здобувач повинен

знати: сутність політичної ідеології, основні доктрини і парадигми сучасності, їх виток та сучасні інтерпретації.

вміти: генерувати нові ідеї (креативність); оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях; аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (18 год.) та семінарських (12 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Методи навчання під час викладання дисципліни:

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. «Повні доктрини»

Тема 1. Політичні ідеї представників неолібералізму та неоконсерватизму.

Умовна класифікація доктрин на «повні» та «розріджені». «Повні» передбачають цілісне бачення всієї політичної сфери розвитку суспільства, а «розріджені» лише певний аспект.

Сутність лібералізму як політичної ідеології. Філософсько-політологічні витоки, специфіка, основні ознаки, історичні умови формування. Європейські версії неолібералізму. Політичні погляди представників Віденської школи (Л. Мізес, Ф. Гаск). Політичні погляди представників Фрайбурзької школи (В. Ойкен, А. Мюллер-Ариак, Л. Ерхард). Основні цінності ліберальної ідеології. Основні положення “держави загального добробуту”. Роль і функції держави, межі її втручання в життєдіяльність суспільства в діяльності партій ліберальної орієнтації США та Західної Європи. Поняття про традиційний, правий і лівий лібералізм. Лібералізм у XX ст. “Новий курс” Ф. Д. Рузвельта. Поширення ліберальних ідей в Україні у другій половині XX століття.

Неоконсервативна політична ідеологія: зміст, умови виникнення, представники-засновники. Основні політичні цінності й ідеї класичного консерватизму. Консерватизм у поглядах мислителів першої половини XX століття. Соціальна база неоконсервативної ідеології. Основні принципи економічної та соціальної політики неоконсерваторів. Реалізація неоконсерватизму в США та Європі.

Тема 2. Політичні ідеї представників лібертаріанства та комунітаризму: порівняння та протиставлення.

Лібертаріанство: зміст, умови виникнення, основні представники-засновники. Р.Нозік, концепція «мінімальної держави». Роботи Айн Ренд та її розуміння політичних процесів. Зародження комунітаризму. Представники та їх основні ідеї. Комунітарні мережі А. Етціоні.

Тема 3. Політичні ідеї представників соціал-демократії, націоналізму та фашизму.

Сутність національної ідеології: соціоісторичні, теоретико-методологічні та духовні засади формування, розвитку та функціонування. Історичні типи націоналізму. Джерела націоналізму. Націоналізм як мова та символіка, соціально-політичний рух та ідеологія нації. Етнічний (культурний), консервативний, політичний і громадянський націоналізми. Ліберально-демократичний (поміркований) та інтегральний (радикальний) націоналізми. Поняття про буржуазний націоналізм. Місце ідей націоналізму в українській політичній думці.

Вплив соціально-політичних трансформацій в Німеччині та Італії після першої світової війни на зародження політичних доктрин фашизму та націонал-соціалізму. Спільне та відмінне в політичних ідеях націонал-соціалізму і фашизму.

Тема 4. Суспільно-політичні аспекти релігійних доктрин сучасності.

Зародження концепції християнської демократії в енцикліках Льва XIII. Засудження тоталітарних режимів у суспільно-політичних творах Пія XI. Проблема справжнього миру у політичних концепціях римо-католицької церкви та інших християнських церков. Питання прогресу людства у концепції Павла VI. Трансформаційні процеси сучасного

світу в оцінці Івана Павла II. Політична доктрина сучасного буддизму у вченні Далай-лами XIV.

Тема 5. Політичні ідеї представників глобалізму, альтерглобалізму й антиглобалізму

Глобалізм як політична доктрина. Класична школа глобалізму. Глобалізація та глокалізація у концепції Р.Робертсона. Особливості підходів гіперглобалістів. Глобалізм на «Великій шахівниці» З. Бжезинського. Політичні ідеї трансформістів (М. Кастельє, Дж. Розенау, Е. Гіденс, У.Бек). Політичні ідеї представників скептичного підходу до глобалізації (П. Герст, Г. Топмсон, Р. Гілпін, Н. Фергюсон).

Антиглобалізм та альтерглобалізм як сучасні ідеологічні течії: теоретичні аспекти. Організаційні основи та практична діяльність антиглобалістських та альтерглобалістських рухів. Латиноамериканський рух альтерглобалізму. Політичні ідеї представників екологічного антиглобалізму (В. Шіва, Дж. Ріфкін, Р.Нейдер). «Доктрина шоку» Н.Кляйн. Анархо-синдикалістський напрям антиглобалізму.

Тема 6. Політичні підходи представників неоанархізму.

Неоанархізм як новітня ідеологічна політична течія. Витоки неоанархізму. Новітній анархо-індивідуалізм. Новітній вимір анархо-синдикатизму та його інституційні форми у сучасному світі. Новітній анархо-комунізм. Анархо-фемінізм. Постанархізм і постанархістський структуралізм. Практика новітнього анархізму у сучасному світі. Ідеї анархізму в українській політичній думці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. «Розріджені доктрини»

Тема 1. Політичні ідеї представників фемінізму

Доктрина фемінізму: сутність та еволюція. Зародження та формування феміністичних теорій (О. де Гуж, М. Уолстонкрафт). Фемінізм «першої хвилі». Неофемінізм. Соціалістичний та марксистський фемінізм як ідеологічні напрями фемінізму «другої хвилі». Радикальні теорії фемінізму «другої хвилі». Ідеологічні засади культурного фемінізму. Сепаратистський фемінізм. Постколоніальні феміністичні ідеї. «Третя хвиля» фемінізму. Фемінізм в Україні.

Тема 2. Політичні підходи представників екологізму.

Світоглядні засади та концептуальні параметри доктринального вчення екологізму. Глобальні екологічні проблеми. Екоконцепції представників Римського клубу. Екоцентризм і біоцентризм екологічної філософії. Екологічна етика відповідальності. Політичні ідеї глибинного та соціального екологізму. Біорегіональний та феміністичний напрями екофілософії. Екологізація та партизація екологічного руху.

Тема 3. Політичні підходи представників популізму

Загальна характеристика феномену популізму. Фермерський популізм. Політична ідеологія апризму. Політичні погляди А. де ла Торре. Політичні погляди Ж.Д. Варгаса. Політична доктрина Х.Д. Перона. Популізм Л.Карденаса. Засади популізму в сучасних європейських країнах. Популізм в постсоціалістичних країнах. Популізм в Україні: основні риси.

Тема 4. Мультикультуралізм: основні ідеї та їх реалізація.

Визначення терміну «мультикультуралізм». Основоположники та основні ідеї політичної доктрини. Мультикультуралізм як концепція та практика сучасних мультикультурних країн. Особливості реалізації доктрини мультикультуралізму в європейських та американських країнах.

Перелік рекомендованої літератури

1. Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2017. – 632 с.

2. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2015. 766 с.

3. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ–2000», 2017.

4. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: у 2-х томах / за ред. Н.М. Хоми. Львів: «Новий світ – 2000». 2017.

5. Політологія: енциклопедичний словник. Політологія: навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. 779 с.

6. Khoma N., Vdovychyn I. Deconstruction of the welfare state: the impact of globalization and technological factors. Revija za socijalnu politiku. 2020. №27. P. 285-286.

11. Класрум навчальної дисципліни «Політичні доктрини ХХ-ХХІ ст.» <https://classroom.google.com/c/MjAwMzc2ODM3ODE3?cjc=uynxjle>

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Форми і методи підсумкового контролю: Іспит (в усній формі).

Розподіл балів здобувачів вищої освіти

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Індивідуальне самостійне завдання	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	20	100
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		

Самостійна робота студентів.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Політичні ідеї представників неолібералізму та неоконсерватизму.	2
2.	Політичні ідеї представників лібертаріанства та комунітаризму: порівняння та протиставлення.	4
3.	Політичні ідеї представників соціал-демократії, націоналізму та фашизму.	4
4.	Суспільно-політичні аспекти релігійних доктрин сучасності.	4
5.	Політичні ідеї представників глобалізму, альтерглобалізму й антиглобалізму.	2
6.	Політичні підходи представників неоанархізму.	2
7.	Політичні ідеї представників фемінізму.	2
8.	Політичні підходи представників екологізму.	4
9.	Політичні підходи представників популізму	3
10.	Мультикультуралізм: основні ідеї та їх реалізація.	2
	<p><i>Один реферат із вищевказаного переліку обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу.</i></p> <p><i>Обсяг реферату: 7-8 сторінок.</i></p> <p><i>Характеристика змісту:</i> за змістом навчальної дисципліни.</p> <p><i>Вимоги до виконання та оцінювання:</i> основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і</p>	

	<p>послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 8, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.</p>	
	Разом	29

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перекладання: визначена розкладом занять та сесії.

Політика щодо академічної доброчесності: можуть відніматися бали за прояви академічної не доброчесності, аж до незадовільної оцінки та повторного вивчення дисципліни.

Політика щодо відвідування та запізнь: відвідування лекцій є добровільним, але неприпустимі пропуски семінарів без поважної причини, запізнь на заняття.

Мобільні пристрої: мають бути вимкнуті в аудиторії.

Поведінка в аудиторії: активна участь у лекціях заохочується додатковими балами.